Lietas arhīva Nr. CA-0326-18/9
ECLI:LV:ZAT:2018:1205.C31338014.5.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā

Aizkrauklē 2018.gada 5.decembrī

Zemgales apgabaltiesa
šādā sastāvā: tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese I.Skudra,
tiesnese S.Maršāne,
tiesnesis V.Sprudzāns
ar tiesas sēdes sekretāri Gunitu Volkmani, tulci Liliju Kučerovu,
piedaloties zvērinātam advokātam Kārlim Ielejam, prasītājas AS „SEB banka" pilnvarotajam pārstāvim /pers. C/, atbildētājai /pers. D/, atbildētājas pilnvarotajam pārstāvim /pers. E/,
atklātā apelācijas instances tiesas sēdē izskatīja civillietu sakarā ar atbildētājas /pers. D/ apelācijas sūdzību par Aizkraukles rajona tiesas 2018.gada 31.janvāra spriedumu AS „SEB banka", vienotais reģistrācijas Nr.40003151743, prasībā pret /pers. D/, personas kods /personas kods/, par parāda piedziņu un /pers. D/ pretprasībā pret AS „SEB banka", ar trešo personu /pers. F/, personas kods /personas kods/, par aizdevuma līguma (ar hipotēku) atzīšanu par spēkā neesošu.

Aprakstošā daļa

2014.gada 2.aprīlī prasītāja AS „SEB banka" vērsusies Rīgas pilsētas Zemgales priekšpilsētas tiesā ar prasību pret /pers. D/ par parāda piedziņu.

Prasītāja prasības pieteikumā norāda, ka 2006.gada 31.oktobrī starp ASV bezpeļņas korporāciju „Baltijas - Amerikas Uzņēmējdarbības fonds" kā aizdevēju un atbildētāju kā aizņēmēju noslēgts aizdevuma līgums Nr.EMR-3571 (ar hipotēku), saskaņā ar kuru atbildētājai piešķirts aizdevums 20 000 EUR apmērā nekustamā īpašumā veikto ieguldījumu refinansēšanai. Aizdevums izmaksāts pilnā apmērā, ko pierāda maksājuma uzdevums par aizdevuma izmaksu. Aizdevums nodrošināts ar atbildētājai piederošā nekustamā īpašuma /adrese/, kadastra Nr./kadastra numurs/, hipotēku.

Prasītāja norāda, ka 2007.gada 25.janvārī starp ASV bezpeļņas korporāciju „Baltijas - Amerikas Uzņēmējdarbības fonds" un prasītāju noslēgts prasījuma cesijas līgums Nr.139-E, saskaņā ar kuru visi un jebkuri prasījumi, kas izriet no aizdevuma līguma, nodoti prasītājai.

Saskaņā ar aizdevuma līguma 4.1.punktu atbildētājai par aizdevuma izmantošanu bija pienākums maksāt procentus, kas tiek aprēķināti un uzkrāti par katru dienu, sākot no aizdevuma izmaksas dienas. Saskaņā ar aizdevuma līguma 5.9.punktā noteikto maksājumu ieskaitīšanas kārtību atbildētājas veiktie maksājumi ieskaitīti atbilstoši pievienotajam aizdevuma atmaksas grafikam. Pēc visu maksājumu ieskaitīšanas pamatsummas atlikums ir 18 083,53 EUR.

Pamatojoties uz aizdevuma līguma 12.3.1.punktu, ievērojot parādu ārpustiesas atgūšanas likuma 7.panta pirmās daļas 8.punktu, 2014.gada 17.janvārī atbildētājai uz ieķīlātā nekustamā īpašuma adresi nosūtīts paziņojums par bankas atkāpšanos no līguma un parāda piedziņas uzsākšanu, kuru atbildētāja saņēmusi 2014.gada 21.janvārī.

Pēc paziņojuma saņemšanas 2014.gada 26.februārī atbildētāja veikusi maksājumu 178 EUR apmērā, kas nav pietiekams, lai dzēstu viņas saistības. Atbildētāja kavē pamatsummas maksājumus, sākot ar 2012.gada 1.augustu. Saskaņā ar aizdevuma līguma 6.2.punktu atbildētājai ir pienākums maksāt līgumsodu 6,57 EUR, kas aprēķināts par laika periodu no 2014.gada 1.janvāra līdz 2014.gada 18.februārim.

Ņemot vērā Augstākās tiesas Senāta 2013.gada 30.janvāra spriedumu lietā Nr.SKC-644/2013, prasītāja aprēķinājusi arī likumiskos 6% gadā par laika periodu no 2014.gada 19.februāra līdz 2014.gada 31.martam 120,56 EUR apmērā.

Prasītāja lūgusi tiesu: 1) piedzīt no atbildētājas par labu prasītājai parādu 18 210,66 EUR, kas izriet no 2006.gada 31.oktobra aizdevuma līguma Nr.EMR-3571 (ar hipotēku), sastāv no pamatsummas 18 083,53 EUR, līgumsoda 6,57 EUR un likumiskajiem nokavējuma procentiem 120,56 EUR; 2) piedzīt no atbildētājas par labu prasītājai samaksātos tiesāšanās izdevumus – valsts nodevu 874,39 EUR un ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 4,70 EUR; 3) atzīt prasītājas tiesības saņemt likumiskos 6% gadā no aizdevuma pamatsummas, sākot no tiesas nolēmuma spēkā stāšanās līdz nolēmuma izpildei.

Prasība pamatota uz Civillikuma 1589.pantu, 1759.panta pirmo daļu, 1756., 1760.pantu (lietas 1.sējuma 6.lapa).

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 32.[1] pantu civillieta 2014.gada 19.jūnijā nodota izskatīšanai Aizkraukles rajona tiesai (lietas 47.lapa).

2016.gada 19.septembrī atbildētāja /pers. D/ tiesā iesniegusi pretprasību pret AS „SEB banka" par aizdevuma līguma (ar hipotēku) atzīšanu par spēkā neesošu, kā trešo personu norādot /pers. F/.

Pretprasībā atbildētāja norāda, ka pēc atbildētājas tēva /pers. J/ nāves /datums/, viņai sākās gara darbības traucējumi, sāka bieži lietot alkoholu, rezultātā neapzinājās savas rīcības nozīmi un sekas. 2006.gada 17.oktobrī, neapzinoties savas rīcības nozīmi un sekas, atbildētāja izsniedza pilnvaru /pers. F/ rīkoties viņas vārdā, t.sk., parakstīt aizdevuma, hipotēkas līgumus. Uz minētās pilnvaras pamata /pers. F/ atbildētājas kā aizņēmējas vārdā ar ASV bezpeļņas korporāciju „Baltijas - Amerikas uzņēmējdarbības fonds" kā aizdevēju noslēdza aizdevuma līgumu Nr.EMR-3571 (ar hipotēku), saskaņā ar kuru /pers. F/ saņēma aizdevumu 20 000 EUR ar atmaksas termiņu 2036.gada 1.oktobrī, kā arī uz atbildētājai piederošo nekustamo īpašumu /adrese/ nostiprināja hipotēku.

Norāda, ka ar Rīgas pilsētas Zemgales priekšpilsētas tiesas 2015.gada 17.septembra spiedumu lietā Nr.C331465214 nospriests atbildētājai ierobežot rīcībspēju šādās jomās: maksājumu izdarīšana un saņemšana; darījumu slēgšana; rīcība ar mantu un tās pārvaldība, it īpaši nekustamā īpašuma

atsavināšana, ieķīlāšana un apgrūtināšana ar lietu tiesībām; komercdarbības un saimnieciskās darbības veikšana; nodibināt aizgādnību /pers. D/ rīcībspējas ierobežotā apjomā.

Līdz ar to uzskata, ka minētā pilnvara atzīstama par spēkā neesošu no tās noformēšanas brīža, par spēkā neesošu atzīstams 2006.gada 31.oktobra aizdevuma līgums Nr.EMR-3571 (ar hipotēku), kā arī dzēšams ieraksts zemesgrāmatā par hipotēkas nostiprināšanu uz nekustamo īpašumu /adrese/ (tagad adrese - /adrese/).

Pretprasības pieteikumā atbildētāja lūdz tiesu: 1) atzīt, ka atbildētāja sava veselības stāvokļa (gara darbības traucējumu) dēļ nevarēja saprast savas rīcības nozīmi un sekas un vadīt savu rīcību 2006.gada 17.oktobrī, kad tika noformēta pilnvara, saskaņā ar kuru atbildētāja pilnvaroja /pers. F/ rīkoties viņas vārdā, t.sk., parakstīt aizdevuma, hipotēkas līgumus; 2) atzīt par spēkā neesošu no tā parakstīšanas brīža 2006.gada 17.oktobrī pie zvērinātas notāres Argitas Gustafssones noformēto pilnvaru, iereģistrētu aktu un apliecinājumu reģistrā ar Nr./numurs/, saskaņā ar kuru atbildētāja pilnvaro /pers. F/ rīkoties viņas vārdā, t.sk., parakstīt aizdevuma, hipotēkas līgumus; 3) atzīt par spēkā neesošu no tā parakstīšanas brīža 2006.gada 31.oktobrī starp atbildētāju, kuras vārdā uz 2006.gada 17.oktobra pilnvaras pamata rīkojies /pers. F/, kā aizņēmēju no vienas puses un ASV bezpeļņas korporāciju „Baltijas - Amerikas uzņēmējdarbības fonds" kā aizdevēju no otras puses, noslēgto aizdevuma līgumu Nr.EMR-3571 (ar hipotēku), kā arī dzēst ierakstu attiecīgajā zemesgrāmatas nodalījumā par hipotēkas nostiprināšanu uz iepriekš minētā līguma pamata uz atbildētājai piederošo nekustamo īpašumu /adrese/ (iepriekš adrese /adrese/); 4) kā trešo personu pieaicināt /pers. F/.

Pretprasība pamatota uz Civillikuma 1., 1278., 1280., 1367., 1368., 1372., 1403., 1404., 1405., 1408., 1409., 1415., 1934., 1939., 1592., 2289., 2290., 2291., 2294.pantu, Zemesgrāmatu likuma 54., 97.pantu (lietas 1.sējuma 138.lapa).

Ar Aizkraukles rajona tiesas 2016.gada 3.oktobra lēmumu nolemts pieņemt /pers. D/ iesniegto pretprasības pieteikumu, pretprasību izskatīt kopā ar sākotnējo prasību, pieaicināt civillietā atbildētājas /pers. D/ pusē kā trešo personu bez patstāvīgiem prasījumiem /pers. F/ (lietas 1.sējuma 146.-152.lapa).

Ar Aizkraukles rajona tiesas 2018.gada 31.janvāra spriedumu AS „SEB banka" prasība pret /pers. D/ par parāda piedziņu apmierināta pilnīgi. No /pers. D/ par labu AS „SEB banka" piedzīts aizdevuma pamatsummas parāds 18 083,53 EUR, līgumsods 6,57 EUR, likumiskie nokavējuma procenti par laika periodu no 2014.gada 19.februāra līdz 2014.gada 31.martam 120,56 EUR, valsts nodeva 874,39 EUR un ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 16,83 EUR. Noteiktas AS „SEB banka" tiesības par laiku līdz sprieduma pilnīgai izpildei saņemt no /pers. D/ likumiskos 6% gadā no parāda pamatsummas 18 083,53 EUR. Noraidīta/pers. D/ pretprasība par aizdevuma līguma (ar hipotēku) atzīšanu par spēkā neesošu.

Spriedums pamatots ar šādiem argumentiem.

Tiesa nodibinājusi un par to nav strīda, ka 2006.gada 31.oktobrī starp ASV bezpeļņas korporāciju „Baltijas - Amerikas Uzņēmējdarbības fonds" un atbildētāju, kuru uz notariāli apliecinātas pilnvaras pamata pārstāv /pers. F/, noslēgts aizdevuma līgums Nr.EMR-3571 (ar hipotēku), saskaņā ar kuru atbildētājai piešķirts aizdevums 20 000 EUR apmērā nekustamā īpašumā veikto ieguldījumu refinansēšanai. Aizdevuma atmaksas termiņš noteikts 2036.gada 1.oktobrī.

2006.gada 31.oktobrī aizdevuma līguma Nr.EMR-3571 (ar hipotēku) saistību nodrošināšanai atbildētāja ieķīlājusi par labu fondam dzīvokļa īpašumu Nr./numurs/, kas sastāv no dzīvokļa 46,76 m^2 platībā un pie tā piederošās kopīpašuma domājamās daļas no daudzdzīvokļu mājas, kas atrodas /adrese/, kadastra Nr./kadastra numurs/, kas ierakstīts Rīgas pilsētas zemesgrāmatas nodalījumā Nr./numurs/, minētajā zemesgrāmatas nodalījumā nostiprināta hipotēka 15 462 Ls apmērā. Aizdevuma izmaksu atbildētājas kontā apliecina 2006.gada 1.novembra maksājuma uzdevums Nr.3023.

Saskaņā ar aizdevuma līguma 4.1.punktu par aizdevuma izmantošanu jāmaksā procenti, kas tiek aprēķināti no aizdevuma pamatsummas līdz brīdim, kad aizdevuma pamatsumma ir pilnībā atmaksāta. Procenti tiek aprēķināti un uzkrāti par katru dienu, sākot no aizdevuma izmaksas dienas. Aizdevumam piemērota mainīgā procentu likme, kas sastāv no patstāvīgās (nemainīgās) daļas, kas ir 2,63 % gadā, un mainīgās daļas, kas vienāda ar sešu mēnešu EURIBOR un tiek mainīta divas reizes gadā – katra kalendārā gada 1.jūnijā un 1.decembrī, pamatojoties uz EURIBOR likmi, kas noteikta tā mēneša 15.datumā, kas ir pirms procentu likmes maiņas datuma. No aizdevuma izmaksas dienas līdz pirmajai procentu likmes maiņai saskaņā ar šo punktu EURIBOR likme ir 3,67% gadā.

No aizdevuma atmaksas grafika un parāda aprēķina konstatēts, ka atbildētāja nav pienācīgi pildījusi aizdevuma līguma saistības attiecībā uz līgumā paredzēto maksājumu veikšanu, proti, nav veikusi maksājumus līgumā noteiktajā kārtībā un apmērā, atbildētājas neatmaksātā aizdevuma pamatsumma ir 18 083,53 EUR.

Aizdevuma līguma 12.daļas 12.1.punkta 12.3.1.apakšpunkts paredz aizdevēja tiesības vienpusēji pirms termiņa izbeigt aizdevuma līgumu un pieprasīt aizdevuma pamatsummas un visu pielīgto procentu, līgumsoda un citu summu, kas paredzētas līgumā, atmaksu 14 kalendāro dienu laikā pēc aizdevēja pieprasījuma nosūtīšanas.

Tādējādi konstatēts, ka prasītāja izmantojusi aizdevuma līgumā paredzētās tiesības un 2014.gada 17.janvārī paziņojusi atbildētājai par atkāpšanos no līguma ar 2014.gada 18.februāri un parāda piedziņas uzsākšanu saistību neizpildes dēļ, kuru atbildētāja saņēmusi 2014.gada 21.janvārī.

Vērtējot prasījumu par līgumsoda piedziņu, tiesa saskaņā ar Civillikuma 3.pantu piemērojusi līgumsoda reglamentējošās Civillikuma normas, kas bija spēkā līdz 2013.gada 31.decembrim.

Saskaņā ar aizdevuma līguma 6.2.punktu aizdevumam, sākot ar 2014.gada 1.janvāri piemērots līgumsods – nokavējuma procentu likme, kas ir par 5% lielāka nekā noteiktā likme kavējuma brīdī. Nokavējuma procentu likme paliek spēkā līdz laikam, kamēr atmaksāti visi kavētie aizdevuma maksājumi.

Konstatēts, ka puses aizdevuma līgumā paredzējušas līgumsodu Civillikuma 1716.panta izpratnē par līguma nepienācīgu izpildi. Tā kā atbildētāja pieļāvusi līgumsaistību nepienācīgu izpildi attiecībā uz maksājumu veikšanu, prasītāja ir tiesīga aprēķināt un pieprasīt līgumsodu.

Vērtējot pieprasītā līgumsoda apmēru, tiesa secinājusi, ka pieprasītais līgumsods nav pārmērīgs un prasījums par līgumsoda piedziņu ir pamatots un apmierināms prasības pieteikumā norādītajā apmērā, t.i., 6,57 EUR apmērā, kas aprēķināts par laika periodu no 2014.gada 1.janvāra līdz 2014.gada 18.februārim.

Tā kā lietā nav iegūti pierādījumi, ka atbildētāja būtu izpildījusi saistības noteiktajā termiņā, tiesa atzinusi, ka prasītāja pamatoti piemērojusi norādīto likumisko 6% likmi, un no atbildētājas par labu prasītājai piedzenami likumiskie procenti par laika periodu no 2014.gada 19.februāra līdz 2014.gada 31.martam 120,56 EUR apmērā.

No atbildētājas pretprasības nodibināts, ka lietā ir strīds par viņas garīgās veselības stāvokli uz 2006.gada 17.oktobri, proti, uz pilnvaras izsniegšanas brīdi /pers. F/, kurš darbojās kā pilnvarotā persona, lai saņemtu kredītu un ieķīlātu atbildētājai piederošo nekustamo īpašumu.

Atbildētāja pretprasībā un viņas pārstāvis tiesas sēdē paskaidroja, ka atbildētāja veselības stāvokļa (gara darbības traucējumu) dēļ šajā laika periodā nevarēja saprast savas rīcības nozīmi un sekas un vadīt savu rīcību. Tiesas sēdē atbildētājas pārstāvis norādīja, ka atbildētāja neatceras, ka būtu piekritusi izdot pilnvaru /pers. F/ un viņas vārdā parakstīt jebkura veida darījumus ar kredītiestādēm, kā arī neatceras, ka būtu bijusi pie zvērinātas notāres.

Savukārt no 2006.gada 17.oktobra pilnvaras kopijas, kas ierežistrēta Rīgas apgabaltiesas zvērinātas notāres Argitas Gustafssones aktu un apliecinājumu reģistrā ar Nr./numurs/, konstatēts, ka atbildētāja pilnvarojusi /pers. F/ kārtot visus jautājumus, kas saistīti ar dzīvokļa īpašumu Nr./numurs/, kas atrodas /adrese/, ar kadastra Nr./kadastra numurs/; (..) parakstīt vienošanās starp jebkurām Latvijas Republikas kredītiestādēm, aizdevuma, galvojuma, ķīlas, hipotēkas, darījuma konta līgumus un to grozījumus, jebkurā Latvijas Republikas kredītiestādē, saņemt aizdevumus un parakstīt nostiprinājuma lūgumus zemesgrāmatas nodaļai. Pilnvara izdota bez pārpilnvarojuma tiesībām un izdota līdz dotā uzdevuma izpildei.

Fakts, ka pilnvara bija noformēta pie zvērinātas notāres, tiesas ieskatā apstiprina to, ka pilnvaras izdošanas brīdī atbildētājas rīcībspēja tika pārbaudīta, atbildētāja ar savu parakstu apstiprinājusi, ka viņa ir sapratusi pilnvaras saturu un nozīmi, un, ka pilnvara atbilst viņas gribai, kas radusies brīvi - bez maldības, viltus un spaidiem. Pēc viņas vēlēšanās akts ir sastādīts bez liecinieku klātbūtnes un nolemts to darīt zināmu atklātībai. Pilnvaru atbildētāja ir parakstījusi zvērinātas notāres klātbūtnē.

Pilnvarojuma līgums regulē pilnvarnieka un pilnvarotāja savstarpējās attiecības, kā arī ietver pilnvarnieka uzdevumus attiecībā pret trešajām personām. Pilnvara turpretim dod pilnvarniekam tiesības stāties tiesiskās attiecībās ar trešajām personām un darboties kā pilnvarotāja vietniekam. Izdodot pilnvaru, pilnvaras devējs uztic pilnvarniekam savu tiesību realizāciju.

No aizdevuma līguma redzams, ka to atbildētājas vārdā, pamatojoties uz pilnvaru, parakstīja pilnvarotā persona /pers. F/. Turklāt notariāli apliecinātas pilnvaras eksistēšanas faktu pierāda aizdevuma līguma beigās esošais notariālais parakstu apliecinājums.

Tādējādi tiesa atzinusi, ka dotajā gadījumā /pers. F/, noslēdzot aizdevuma līgumu, rīkojies atbilstoši tam piešķirtajam pilnvarojumam, un atbildētājai kā pilnvarotājai saskaņā ar Civillikuma 2309.panta otro daļu ir saistošas pilnvarnieka veiktās darbības.

No Rīgas pilsētas Zemgales priekšpilsētas tiesas 2015.gada 17.septembra sprieduma civillietā Nr.C31465214 /pers. D/ pieteikumā par rīcībspējas ierobežošanu un aizgādības nodibināšanu veselības traucējumu dēļ redzams, ka /pers. D/ rīcībspēja ierobežota šādās jomās: maksājumu izdarīšana un saņemšana; darījumu slēgšana; rīcība ar mantu un tās pārvaldība, it īpaši nekustamā īpašuma atsavināšana, ieķīlāšana un apgrūtināšana ar lietu tiesībām; komercdarbības un saimnieciskās darbības veikšana.

Savukārt no VSIA „Rīgas psihiatrijas un narkoloģijas centra" 2017.gada 20.jūlija ambulatorās tiesu psihiatriskās ekspertīzes atzinumā Nr.02.02-04/522/2017 norādītājām atbildēm uz jautājumiem izriet, ka uz 2006.gada 17.oktobri /pers. D/ nebija gara darbības traucējumi vai kādi citi psihiski vai uzvedības traucējumi. 2006.gada 17.oktobrī /pers. D/ varēja saprast savas rīcības nozīmi un sekas un vadīt savu rīcību. No eksperta atzinuma aprakstošās daļas zināms, ka /pers. D/ sākusi ārstēties dažādās medicīnas iestādēs tikai no 2008.gada 18.septembra. Vienīgo reizi /pers. D/ ārstējusies Rīgas psihiatrijas un narkoloģijas centrā 2012.gadā, un medicīnas dokumentos minēts, ka pēdējos četrus gadus viņa nekur nestrādā, 2010.gadā noteikta 3.invaliditātes grupa. Tādējādi medicīniskajā dokumentācijā netika atrasti objektīvi dati par psihiskās veselības traucējumiem pirms 2008.gada, t.sk., 2006.gadā. Psihiatru redzeslokā /pers. D/ nonākusi tikai 2011.gadā.

Neskatoties uz to, ka liecinieču /pers. N/ un /pers. O/ liecības ir pretrunā ar ekspertīzē sniegtajām atbildēm uz jautājumiem, tiesa nav apšaubījusi minētajā ambulatorās tiesu psihiatriskās ekspertīzes atzinumā norādīto, ka /pers. D/ spēja saprast savas darbības nozīmi, vadīt savu darbību, izprast tiesiskās sekas, slēdzot apstrīdēto darījumu 2006.gada 17.oktobrī pie Rīgas apgabaltiesas zvērinātas notāres Argitas Gustafssones, noformējot pilnvaru /pers. F/ rīkoties viņas vārdā, t.sk., parakstīt vienošanās starp jebkurām Latvijas Republikas kredītiestādēm, aizdevuma, galvojuma, ķīlas, hipotēkas, darījuma konta līgumus un to grozījumus, jebkurā Latvijas Republikas kredītiestādē, saņemt aizdevumus un parakstīt nostiprinājuma lūgumus zemesgrāmatas nodaļai. Turklāt ne atbildētājas pilnvarotais pārstāvis /pers. E/, ne liecinieces /pers. N/ un /pers. O/ nevarēja norādīt konkrētu laika periodu, kad tieši atbildētāja veselības stāvokļa dēļ nevarēja saprast savas rīcības nozīmi un sekas un vadīt savu rīcību. Savukārt atbildētājas rīcībspēja ir ierobežota tikai ar Rīgas pilsētas Zemgales priekšpilsētas tiesas 2015.gada 17.septembra spriedumu.

Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, tiesa atzinusi atbildētājas iesniegto pretprasību par nepierādītu, nepamatotu un noraidāmu.

Prasību cēlusi AS „SEB banka". 2007.gada 25.janvārī starp ASV bezpeļņas korporāciju „Baltijas - Amerikas Uzņēmējdarbības fonds" kā cedentu un AS „SEB banka" (iepriekš nosaukums AS „Latvijas Unibanka") kā cesionāru noslēgts cesijas līgums Nr.139-E, saskaņā ar kuru aizdevējs cedēja prasītājai galvenos un blakus prasījumus, kas pastāv cesijas dienā, un prasījumus, kas var rasties nākotnē, kuri pieder cedentam saskaņā ar 2006.gada 31.oktobrī noslēgto aizdevuma līgumu Nr.EMR-3571 (ar hipotēku) ar aizdevuma ņēmēju /pers. D/.

Līdz ar to tiesa atzinusi, ka AS „SEB banka" uz 2007.gada 25.janvāra cesijas līguma pamata ir ieguvusi prasījuma tiesības pret atbildētāju, kas izriet no 2006.gada 31.oktobra aizdevuma līguma Nr.EMR-3571 (ar hipotēku), kā arī Rīgas pilsētas zemesgrāmatas nodalījumā Nr./numurs/grozīti ieraksti par aizlieguma atzīmi un hipotēku nekustamajam īpašumam /adrese/, norādot uz prasījumu tiesību cesiju cesionāram AS „SEB banka" (lietas 2.sējuma 12.-24.lapa).

Par minēto spriedumu atbildētāja /pers. D/ iesniegusi apelācijas sūdzību, kurā norādīts, ka spriedumu pārsūdz pilnā apjomā, uzskata to par nelikumīgu un nepamatotu.

Apelācijas sūdzības iesniedzēja, iebilstot pret pirmās instances tiesas spriedumā minētajiem argumentiem kopumā, norāda, ka tiesa nav novērtējusi pierādījumus, nepareizi piemērojusi un nepareizi iztulkojusi Civillikuma normas, pārkāpusi Civilprocesa likuma normas.

Vērš uzmanību, ka 2018.gada 17.janvārī ieguvusi papildus pierādījumus, kas apstiprina apstākļus, uz kuriem balstīta atbildētājas pretprasība par aizdevuma līguma (ar hipotēku) atzīšanu par spēkā neesošu, t.sk., par /pers. F/ prettiesisko rīcību, ļaunprātīgi izmantojot atbildētājas veselības stāvokli 2006.gada oktobrī, tā kā atbildētāja neapzinājās savu rīcību, tās nozīmi un sekas, /pers. F/ ieguva pilnvaru un atbildētājas vārdā noslēdza aizdevuma līgumu un saņēma aizdevumu, to izmantoja savām vajadzībām un aizdevumu neatmaksāja.

Minēto apelatores ieskatā apliecina Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Rīgas Zemgales iecirkņa 2018.gada 22.janvāra raksts Nr.20/10/14-1565 un /pers. D/ 2018.gada 18.janvāra iesniegums Valsts policijai, Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Rīgas Zemgales iecirkņa 2018.gada 31.janvāra raksts Nr.20/10/14-2114. No šiem pierādījumiem izriet, ka /pers. D/ par /pers. F/ rīcību griezusies ar iesniegumu Valsts policijā, uz kā pamata Valsts policijā atrodas 2016.gada materiāls par atteikšanos uzsākt kriminālprocesu Nr.2189, kā arī no AS „SEB banka" uz /pers. D/ vārda /pers. F/ atvērtā konta pārskata par laiku no 2006.gada 25.oktobra līdz 2007.gada 31.decembrim kopā ar kredīta, tā procentu un līgumsoda samaksas grafiku par laiku no 2007.gada 31.janvāra līdz 2017.gada 10.februārim redzama informācija par /pers. F/ veiktiem maksājumiem aizdevuma, tā procentu un līgumsoda daļējai dzēšanai, kā arī redzams, ka /pers. F/ personīgi saņēmis skaidrā naudā uz /pers. D/ vārda noformēto aizdevumu: 2006.gada 2.novembrī - 6000 EUR, 2006.gada 7.novembrī - 6000 EUR, 2006.gada 15.decembrī - 1000 EUR, 2007.gada 18.janvārī - 1000 EUR, 2007.gada 28.februārī - 2500 EUR. Saņemtā aizdevuma sakarā procentu un līgumsoda samaksa veikta tikai daļēji, neilgu laiku, turklāt, salīdzinot ar saņemto naudas summu, niecīgā apmērā.

Apelācijas sūdzības iesniedzēja lūgusi tiesu: 1) pieņemt lietā jaunus pierādījumus, kurus atbildētāja nevarēja iesniegt pirmās instances tiesā; 2) izskatīt lietu pēc būtības, AS „SEB banka" prasību pret /pers. D/ par parāda piedziņu noraidīt pilnībā un /pers. D/ pretprasību par aizdevuma līguma (ar hipotēku) atzīšanu par spēkā neesošu apmierināt pilnībā (lietas 2.sējuma 26.-27.lapa).

Tiesas sēdē apelācijas sūdzības iesniedzējas atbildētājas /pers. D/ pilnvarotais pārstāvis /pers. E/ apelācijas sūdzību un pretprasību uzturēja, prasību

neatzina. Papildus paskaidroja, ka aizdevumu skaidrā naudā saņēma /pers. F/. Kad atbildētāja deva pilnvaru /pers. F/, viņa jau bija slima ar psihi, pat nezināja par aizdevumu un to, ka ir ieķīlāts viņas dzīvoklis. Pilnvara tika izdota, jo par dzīvokli bija parāds 300 EUR, un atbildētāja gribēja šo summu aizņemties no sava brālēna /pers. F/. Viņš paskaidroja, ka pats samaksās parādu, tāpēc pēc atbildētājas stāstītā viņi aizbrauca parakstīt kaut kādus dokumentus. Pārstāvis pats par šo aizdevumu 20 000 EUR uzzinājis tikai no sociālā dienesta sniegtās informācijas. /pers. F/ no skaidrās naudas neko nebija iedevis atbildētājai.

Tiesas sēdē prasītājas AS „SEB banka" pilnvarotais pārstāvis /pers. C/ apelācijas sūdzību un pretprasību neatzina, prasību uzturēja, sniedza prasības pieteikumā norādītajam analogus paskaidrojumus. Papildus paskaidroja, ka lietā ir strīds tikai par atbildētājas trešajai personai izsniegto pilnvaru. Uzskata, ka pilnvarojums ir spēkā, līdz ar to izsniegtā kredīta sekas arī ir spēkā.

Tiesas sēdē apelācijas sūdzības iesniedzējas atbildētājas /pers. D/ pārstāvis zvērināts advokāts Kārlis Ielejs paskaidroja, ka 2006.gadā, kad atbildētāja deva pilnvaru /pers. F/, viņai bija tāds veselības stāvoklis, ka viņa neapzinājās ko dara, kā rezultātā varēja tikt noformēta tāda pilnvara. Minētais izriet no /pers. N/ un /pers. O/ liecībām pirmās instances tiesas sēdē, ka atbildētāja nesaprata ko dara. /pers. N/ liecināja, ka atbildētāja tajā laikā varēja aizmirst ieslēgtu gāzes plīti, aizmira ceļu līdz veikalam, atpakaļ uz dzīvokli, un viņai bija nepieciešama palīdzība. /pers. E/ palīdzēja atbildētājai, tāpēc tajā laikā viņa negriezās medicīnas iestādēs. Tā kā medicīnas datu uz ekspertīzes taisīšanas brīdi par 2006.gadu nebija, tad eksperti viennozīmīgu atbildi par atbildētājas psihisko veselību nav snieguši. /pers. F/ ir izmantojis atbildētājas veselības stāvokli, panācis pilnvaras izdošanu. Apelācijas sūdzībai pievienotie pierādījumi – konta izdrukas pierāda to, ka /pers. F/ ir izņēmis skaidru naudu 16 500 EUR, papildus ieturēta komisijas maksa 82,50 EUR. No kopējās summas 16 582,50 EUR /pers. F/necik nav iztērējis atbildētājas interesēs. Līdz ar to pretprasība ir apmierināma, izdoto pilnvaru atzīstot par spēkā neesošu, noraidot prasību.

Tiesas sēdē trešā persona /pers. F/ nav ieradies, nav ziņojis tiesai par neierašanās iemesliem, bet uz iepriekšējo tiesas sēdi 2018.gada 4.jūnijā tiesā no viņa saņemts iesniegums, ka nevar ierasties uz tiesas sēdi smagas slimības dēļ (lietas 2.sējuma 52.lapa).

Tādējādi tiesa saskaņā ar Civilprocesa likuma 156.panta pirmo daļu nolēma izskatīt lietu bez trešās personas /pers. F/ piedalīšanās tiesas sēdē, ņemot vērā, ka par tiesas sēdes laiku un vietu paziņots Civilprocesa likumā noteiktajā kartībā.

Motīvu daļa

Tiesa, noklausījusies apelācijas sūdzības iesniedzējas atbildētājas /pers. D/ pilnvarotā pārstāvja /pers. E/, pārstāvja zvērināta advokāta Kārļa Ieleja un prasītājas AS „SEB banka" pilnvarotā pārstāvja /pers. C/ paskaidrojumus, pārbaudījusi un novērtējusi lietā esošos materiālus, apelācijas sūdzības motīvus, uzskata, ka prasība ir noraidāma, pretprasība un apelācijas sūdzība ir apmierināmas.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 426.panta pirmajai daļai, *apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību un pretapelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajās sūdzībās.*

Prasītāja un trešā persona pirmās instances tiesas spriedumu nav pārsūdzējušas, atbildētāja savā apelācijas sūdzībā norādījusi, ka pārsūdz pirmās instances tiesas spriedumu pilnā apmērā.

Atbildētāja savā apelācijas sūdzībā, iebilstot pret pirmās instances tiesas spriedumā minētajiem argumentiem kopumā, norādījusi, ka 2018.gada 17.janvārī ieguvusi papildu pierādījumus, kas apstiprina apstākļus, uz kuriem balstīta atbildētājas pretprasība, t.sk., par /pers. F/ prettiesisko rīcību, ļaunprātīgi izmantojot atbildētājas veselības stāvokli 2006.gada oktobrī, tā kā atbildētāja neapzinājās savu rīcību, tās nozīmi un sekas, /pers. F/ ieguva pilnvaru un atbildētājas vārdā noslēdza aizdevuma līgumu un saņēma aizdevumu, to izmantoja savām vajadzībām un aizdevumu neatmaksāja.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 430.panta trešajai daļai, *fakti, kas konstatēti pirmās instances tiesā, apelācijas instances tiesā nav jāpārbauda, ja tie nav apstrīdēti apelācijas sūdzībā.*

Lietā nepastāv strīds par to, ka 2006.gada 31.oktobrī, uz 2006.gada 17.oktobrī izsniegtās pilnvaras pamata, /pers. F/ atbildētājas kā aizņēmējas vārdā ar ASV bezpeļņas korporāciju „Baltijas - Amerikas Uzņēmējdarbības fonds" noslēdza aizdevuma līgumu Nr.EMR-3571 (ar hipotēku), saskaņā ar kuru atbildētājai piešķirts aizdevums 20 000 EUR apmērā nekustamā īpašumā veikto ieguldījumu refinansēšanai. Aizdevuma atmaksas termiņš noteikts 2036.gada 1.oktobrī.

2006.gada 31.oktobrī aizdevuma līguma Nr.EMR-3571 (ar hipotēku) saistību nodrošināšanai pilnvarotā persona /pers. F/ atbildētājas vārdā ieķīlājis par labu fondam dzīvokļa īpašumu Nr./numurs/, kas sastāv no dzīvokļa 46,76 m^2 platībā un pie tā piederošās kopīpašuma domājamās daļas no daudzdzīvokļu mājas, kas atrodas /adrese/, kadastra Nr./kadastra numurs/, kas ierakstīts Rīgas pilsētas zemesgrāmatas nodalījumā Nr./numurs/, minētajā zemesgrāmatas nodalījumā nostiprināta hipotēka 15 462 Ls apmērā.

Aizdevums izmaksāts pilnvarotās personas /pers. F/ uz atbildētājas vārda atvērtajā kontā AS „SEB Banka", ko apliecina 2006.gada 1.novembra maksājuma uzdevums Nr.3023 (lietas 1.sējuma 17.lapa).

Lietā nav strīda, ka ar šo kontu rīkojies tikai /pers. F/, kurš laika periodā no 2006.gada novembra līdz 2014.gada februārim nodrošinājis nepieciešamo naudas līdzekļu iemaksas aizdevējas kontā aizdevuma atmaksai.

No lietas materiālos esošā Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas zemesgrāmatu nodaļas Rīgas pilsētas zemesgrāmatas nodalījuma Nr./numurs/redzams, ka, pamatojoties uz 2001.gada 6.marta pirkuma līgumu, ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas tiesneša 2001.gada 29.novembra lēmumu, atbildētājai nostiprinātas īpašuma tiesības uz nekustamo īpašumu /adrese/ ar kadastra Nr./kadastra numurs/, kas sastāv no dzīvokļa īpašuma Nr./numurs/ 46,76 m^2 platībā, kopīpašuma 4676/258660 domājamās daļas no daudzdzīvokļu mājas.

2006.gada 1.novembrī ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas zemesgrāmatu nodaļas tiesneša lēmumu, pamatojoties uz 2006.gada 31.oktobra aizdevuma līgumu Nr.EMR-3571 (ar hipotēku), nostiprināta hipotēka par labu ASV bezpeļņas korporācijai „Baltijas - Amerikas Uzņēmējdarbības fonds" par summu 15 462 Ls apmērā, vienlaikus noteikts aizliegums bez ASV bezpeļņas korporācijas „Baltijas - Amerikas Uzņēmējdarbības fonds" rakstiskas piekrišanas nekustamu īpašumu atsavināt, dāvināt, sadalīt un apgrūtināt ar lietu tiesībām. Ieraksts grozīts ar 2007.gada 8.maija Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas zemesgrāmatu nodaļas tiesneša lēmumu, pamatojoties uz 2007.gada 25.janvāra cesijas līgumu Nr.139-E, cesionārs: akciju sabiedrība „SEB LATVIJAS UNIBANKA" (tagad nosaukums AS „SEB banka") (lietas 1.sējuma 15.lapa).

Prasītāja izmantojusi 2006.gada 31.oktobra aizdevuma līguma Nr.EMR-3571 12.daļas 12.1.punkta 12.3.1.apakšpunktā paredzētās tiesības vienpusēji pirms termiņa izbeigt aizdevuma līgumu un pieprasīt aizdevuma pamatsummas un visu pielīgto procentu, līgumsoda un citu summu, kas paredzētas līgumā, atmaksu 14 kalendāro dienu laikā pēc aizdevējas pieprasījuma nosūtīšanas, un 2014.gada 17.janvārī atbildētājai nosūtījusi paziņojumu par atkāpšanos no līguma ar 2014.gada 18.februāri (lietas 1.sējuma 22., 23.lapa).

Ar 2007.gada 25.janvārī starp ASV bezpeļņas korporāciju „Baltijas - Amerikas Uzņēmējdarbības fonds" kā cedentu un AS „SEB banka" (iepriekš nosaukums AS „Latvijas Unibanka") kā cesionāru noslēgto prasījumu cesijas līgumu Nr.139 - E aizdevēja cedēja prasītājai galvenos un blakus prasījumus, kas pastāv cesijas dienā, un prasījumus, kas var rasties nākotnē, kuri pieder cedentam saskaņā ar 2006.gada 31.oktobrī noslēgto aizdevuma līgumu Nr.EMR-3571 (ar hipotēku) ar aizdevuma ņēmēju /pers. D/ (lietas 1.sējuma 14.lapa).

Starp pusēm pastāv strīds par 2006.gada 17.oktobrī atbildētājas trešajai personai izdoto pilnvaru, iereģistrēta aktu un apliecinājumu reģistrā ar Nr./numurs/, no kuras izriet, ka zvērināta notāra Argitas Gustafssones prakses vietā Kaļķu ielā 26, Rīgā ieradās rīcībspējīga persona /pers. D/ un paziņoja, ka pilnvaro /pers. F/ kārtot visus jautājumus, kas saistīti ar dzīvokļa īpašumu Nr./numurs/, kas atrodas /adrese/, ar kadastra Nr./kadastra numurs/(lietas 1.sējuma 33.-36.lapa).

Ar Aizkraukles rajona tiesas 2017.gada 2.februāra lēmumu /pers. D/ noteikta ambulatorā tiesu psihiatriskā ekspertīze, kuras veikšana uzdota VSIA ,,Rīgas Psihiatrijas un narkoloģijas centrs" ārstiem ekspertiem. Konkrēta eksperta izraudzīšana uzdota minētās iestādes vadītajam. Nolemts uzdot ekspertam šādus jautājumus: 1) vai uz 2006.gada 17.oktobri /pers. D/ bija gara darbības traucējumi? Ja bija, tad kādi un kā tie izpaudās; 2) vai 2006.gada 17.oktobrī /pers. D/ varēja saprast savas rīcības nozīmi un sekas un vadīt savu rīcību? Eksperta rīcībā nodoti civillietas Nr.C31338014 materiāli un izprasītā /pers. D/ medicīniskā dokumentācija. Ekspertīzes veikšanai atļauts ekspertam izmantot VSIA „Rīgas Psihiatrijas un narkoloģijas centrs" rīcībā esošo dokumentāciju par /pers. D/ (lietas 1.sējuma 174.-178.lapa).

No VSIA ,,Rīgas psihiatrijas un narkoloģijas centra" 2017.gada 20.jūlija ambulatorās tiesu psihiatriskās ekspertīzes atzinuma Nr.02.02-04/522/2017 secinājumu daļas redzamas atbildes uz jautājumiem: 1) uz 2006.gada 17.oktobri /pers. D/ nebija gara darbības traucējumi vai kādi citi psihiski vai uzvedības traucējumi; 2) 2006.gada 17.oktobrī /pers. D/ varēja saprast savas rīcības nozīmi un sekas un vadīt savu rīcību (lietas 1.sējuma 191.-198.lapa).

Pretprasība pamatota ar Civillikuma 1409.pantu (redakcijā, kas bija spēkā līdz 2012.gada 31.decembrim), kas noteica, ka *tiesiski darījumi, ko taisījušas rīcības spējīgas personas nesamaņas vai gara darbības traucējuma stāvoklī, nav spēkā.*

Lai tiesisku darījumu atzītu par spēkā neesošu, būtiska nozīme ir tam, vai darījuma noslēgšanas brīdī personai bijuši īslaicīgi apziņas un gribas traucējumi, ar kuriem nevar nerēķināties. Līdz ar to svarīgi noskaidrot nesamaņas vai gara darbības traucējumu cēloņus, kas var būt par pamatu darījumu spēkā neesamībai (*skat. Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta 2011.gada 25.maija spriedumu lietā Nr.SKC-211).*

Pretprasībā norādīts, ka pēc /pers. D/ tēva /pers. J/ nāves /datums//pers. D/ sākās gara darbības traucējumi, viņa sāka nesamērīgi daudz un bieži lietot alkoholiskos dzērienus, kā rezultātā vairs neapzinājās savas rīcības nozīmi un sekas un izsniedza pilnvaru /pers. F/ rīkoties viņas vārdā.

Lietā iesniegtā miršanas apliecība apliecina, ka /pers. J/ miris /miršanas datums/(lietas 1.sējuma 140.lapa).

Eksperta atzinumā norādīts, ka Latvijas infektoloģijas centra medicīniskajos dokumentos norādīts, ka /pers. D/ ārstējusies no 2008.gada 18.septembra līdz 2008.gada 17.oktobrim, 2008.gada 19.septembrī bijusi daļēji dezorientēta, nezinājusi, kur atrodas, kāds datums, kā nokļuvusi slimnīcā, kā saslimusi, stacionārā tikusi barota, nav bijusi spējīga paēst bez palīdzības.

SIA ,,Dzirciema poliklīnika" /pers. D/ pirmo reizi konsultēta 2009.gada 5.februārī, 2009.gada 17.marta ierakstā fiksēts, ka esot ,,kognitīvi traucējumi", 2010.gada 16.marta ierakstā minēts, ka esot slikta atmiņa, aizejot pa teritoriju, klīstot apkārt, vīrs sniedzis datus, ka bez uzraudzības nevarot atstāt.

Rīgas Psihiatrijas un narkoloģijas centra stacionārai medicīniskai kartei pievienots P.Stradiņa Klīniskās universitātes slimnīcas izraksts, kurā fiksēts, ka sūdzības par veselību parādījušās kopš 2008.gada, atbildētāja ārstējusies vienīgo reizi Rīgas Psihiatrijas un narkoloģijas centrā no 2012.gada 12.februāra līdz 2012.gada 12.aprīlim, dokumentos minēts, ka pēdējos 4 gadus nestrādā (kopš 2007./2008.gada), minēts, ka eksperimentējamā stacionārā nav atcerējusies, ka būtu parakstījusi kādus dokumentus 2007.gadā, minēts, ka pēdējos 2 gadus esot 3.invaliditātes grupa (aptuveni kopš 2009./2010.gada), ka nav spējusi atrast darbu sakarā ar pasliktinātu atmiņu.

Rīgas Psihiatrijas un narkoloģijas centra ambulatorā pacienta medicīniskā kartē Nr.1281/11 ir ieraksti, ka pirmo reizi nosūtījis ģimenes ārsts konsultācijai, atnākusi kopā ar vīru ar sūdzībām, ka pēdējā mēneša laikā izteikti atmiņas traucējumi uz neseniem notikumiem, appludinājusi kaimiņus, aizmirsusi aizgriezt gāzes krānu, dezorientēta laikā un vietā. 2012.gadā noteikts 2.grupas invaliditātes statuss.

Atzinumā norādīts, ka nav dokumentāli apstiprinātu datu uz 2006.gada 17.oktobri, kas liecinātu, ka būtu bijuši kādi psihiskās veselības traucējumi (ieraksti no medicīniskās dokumentācijas ekspertīzes atzinumā, lietas 1.sējuma 191.-198.lapa).

Pirmās instances tiesas sēdē 2018.gada 17.janvārī /pers. E/ kā atbildētājas pārstāvis paskaidroja, ka ar /pers. D/ 2004.gadā pašķīrušies, dzīvojuši atsevišķi, bet, kad /pers. D/saslimis tēvs un bija vajadzīga palīdzība, tikušies biežāk. Pēc tēva nāves /pers. D/ sākusi stipri lietot alkoholu, tad vēl kopā nedzīvojuši, bet 9 - 10 mēnešus pēc tēva nāves – 2005.gadā /pers. D/ atbraukusi pie viņa uz dzīvokli, kur dzīvojis kopā ar savu māti, un /pers. D/ prasījusi palikt, dzīvot ar viņu kopā. /pers. D/ stāvoklis bijis ļoti slikts, nevarējusi pateikt kur bijusi, no kā zilumi. 2006.gadā /pers. D/ tiešām bija slima, bet pie psihiatra oficiāli nevērsušies, jo žēl bijis, ka /pers. D/ ieliks slimnīcā. /pers. D/ 2006.gadā absolūti savu rīcību neapzinājās, lauza krānus, santehniku, viņu nevarēja laist vienu uz veikalu, jo apmaldījās, neatcerējās to, kas notika pirms 10 minūtēm. Kā /pers. F/ dabūjis /pers. D/ dzīvokļa zemesgrāmatu, ko iesniegt bankā, nezina. /pers. D/ neko neatcerējusies, par pilnvaru neko nestāstīja. Kad pēc diviem gadiem uzzinājis par pilnvaru, vērsušies policijā un pie /pers. F/, ilgs laiks pagājis, kad /pers. F/ atrada un uzzināja ka nauda ņemta nevis bankā, bet ASV fondā. Policija un prokuratūra krimināllietas ierosināšanu atteica. Uzzinot, ka /pers. F/ paņēmis kredītu un pats to atmaksā, nomierinājušies, bet, kad no bankas saņēmuši brīdinājumu, ka netiek maksāts, atkal vērsušies prokuratūrā, pēc kā /pers. F/ veicis vēl maksājumus bankai.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 104.panta pirmo daļu, *pušu un trešo personu paskaidrojumi, kuri ietver ziņas par faktiem, uz kuriem pamatoti viņu prasījumi vai iebildumi, atzīstami par pierādījumiem, ja tos apstiprina citi tiesas sēdē pārbaudīti un novērtēti pierādījumi.*

Atbildētājas meita /pers. N/, dzimusi /dzimšanas gads/, rakstveida paskaidrojumā tiesai apliecinājusi, ka 2004.gadā pēc tēva /pers. J/ nāves viņas māte /pers. D/ sākusi dzert un neadekvāti uzvesties, kā rezultātā meita pavadījusi māti uz Psihonarkoloģisko dispanseru Dārzu ielā 4, Rīgā, ārstēšana bijusi anonīma (lietas 136.lapa).

Pirmās instances tiesas sēdē 2017.gada 2.februārī nopratināta kā lieciniece atbildētājas meita /pers. N/ šos faktus apliecināja, papildus liecināja, ka psihiskas dabas traucējumi mātei sākās, iespējams, no 2005.gada, tas ir, pēc tam, kad 2004.gadā nomira liecinieces vectēvs (atbildētājas tēvs). Māte ārstējusies narkoloģijas klīnikā Iļģuciemā, bet neizārstējās, turpināja lietot alkoholu, pazuda no mājām. Pēc vecmammas aizbraukšanas uz Krieviju liecinieces tēvs /pers. E/ sācis dzīvot kopā ar viņiem, teicis, ka ar mammu kaut kas nav tā, viņa var atstāt ieslēgtu gāzes plīti, aizmirsa ceļu līdz veikalam, radinieki teikuši, ka vajag saukt ārstu, bet tētis teicis, ka nevajag, jo nebija naudas slimnīcai. Kādu laiku dzīvojusi pie tantes un kad atgriezusies, tēvs teicis, ka par dzīvokli vajadzīga nauda. Mamma prasījusi palīdzību radiniekiem, kas teikuši, ka naudu neaizdos. Palīdzējis mātes brālēns, ap 2006. vai 2007.gadu /pers. F/ – mātes brālēns vedis pa 30 vai 40 Ls, un māte teikusi, ka tiek palīdzēts, pēc diviem gadiem tēvs sociālajā dienestā uzzinājis, ka ir paņemts aizdevums un ieķīlāts dzīvoklis. /pers. F/ māte uzticējās, par aizdevumu viņš neko nestāstījis, naudu vedis līdz 2007.gadam, tās bijušas nelielas naudas summas, pēc tam pazudis. Ap 2010.gadu māti aizveda uz slimnīcu Tvaika ielā Rīgā, bet garīgas dabas traucējumi mātei sākušies vairākus gadus pirms tam. Trūcīgās ģimenes statuss bijis visu laiku.

Lieciniece/pers. O/ nopratināta tiesas sēdē 2018.gada 17.janvārī liecināja, ka 2005.gadā dēls ar /pers. D/ atbraukuši dzīvot pie viņas, viss bijis kopīgs, arī virtuve, bijis gadījums, kad, vārot makaronus, ievērojusi, ka tajos ir zobu bakstāmie kociņi, makaronus izmetusi, sapratusi, ka /pers. D/ grib, lai viņa aiziet no šīs dzīves, turpmāk nācies slēpt ēdienu. Citreiz /pers. D/ nezināmu iemeslu dēļ naktīs sākusi kliegt. Liecinieces meita dažreiz saukusi pie sevis ciemos /pers. D/, dēlam nācies iet līdzi, jo /pers. D/ varēja apmaldīties. Par pilnvaru, aizdevumu un dzīvokļa ieķīlāšanu uzzinājusi 2006.gadā, dēls pateicis, ka /pers. D/ parakstījusi pilnvaru lieciniecei nepazīstamam cilvēkam, pilnvara izdota par /pers. D/ dzīvokli kā īpašniekam. 2008.gadā /pers.

D/ielika slimnīcā, kad aizgājusi pie viņas uz slimnīcu, bijusi pārsteigta, jo /pers. D/ izskatījās pēc cilvēka, kurš neko nesaprot.

Tādējādi, lai arī ir nelielas neprecizitātes faktā, kad tapis zināms par to, ka /pers. D/ izsniegusi pilnvaru /pers. F/, atbildētājas pārstāvja /pers. E/ paskaidrojumus par /pers. D/ veselības stāvokli 2006.gadā, kad tika izsniegta pilnvara, t.i., par nespēju saprast savas rīcības nozīmi un apzināties tās sekas, apstiprina tiesas sēdē nopratināto liecinieču /pers. N/ un /pers. O/ liecības.

No lietas apstākļiem zināms, ka uz pilnvaras pamata /pers. F/ aizdevuma saņemšanai uz atbildētājas vārda AS „SEB Banka" atvēris kontu un vienīgais rīkojies ar to, atbildētājai par konta atvēršanu un tajā veiktajiem maksājumiem neko nezinot.

Minētais apstiprinās ar apelācijas sūdzībai pievienotiem pierādījumiem, proti, ka /pers. F/ personīgi, bankā uzrādot personību apliecinošu dokumentu – pasi, vairākās reizēs izņēmis skaidrā naudā uz /pers. D/ vārda noformēto aizdevumu, 2006.gada 2.novembrī izņemot 6000 EUR, 2006.gada 7.novembrī – 6000 EUR, 2006.gada 15.decembrī 1000 EUR, 2007.gada 18.janvārī 1000 EUR, 2007.gada 28.februārī 2500 EUR, kopā izņemot no bankas konta 16 500 EUR (lietas 2.sējuma 35.-37.lapa).

No konta izdrukas par periodu no 2007.gada 31.janvāra līdz 2017.gada 10.februārim par veiktajiem maksājumiem aizdevuma atmaksai redzams, ka no 2007.gada februāra līdz pat 2012.gada jūlijam veikti regulāri ikmēneša aizdevuma pamatsummas un procentu maksājumi, nepieļaujot maksājuma saistības kavējumu. Pirmo reizi līgumsods par maksājuma kavējumu aprēķināts 2013.gada oktobrī, maksājumi turpināti veikt līdz pat 2014.gada februārim (lietas 2.sējuma 32.-34.lapa).

No prasītājas iesniegtās konta izdrukas redzams, ka par periodu no 2006.gada decembra līdz 2014.gada 18.februārim aizdevuma līguma saistību izpildei samaksāti 8856,15 EUR, dzēšot no izsniegtā aizdevuma pamatsummas 1916,46 EUR, kā rezultātā prasība celta par aizdevuma pamatsummas 18 083,54 EUR piedziņu.

Lietā nepastāv strīds, ka pati /pers. D/ nav veikusi nevienu maksājumu aizdevuma atmaksai, jo par aizdevuma saņemšanu neko nezināja. Atbildētājai, kā tas redzams, no medicīniskajiem dokumentiem jau 2010.gadā noteikta 2.grupas invaliditāte, atkārtoti 2.invaliditātes grupa noteikta no 2012.gada 27.aprīļa līdz 2014.gada 26.aprīlim, pēc tam līdz 2019.gada 29.aprīlim.

Tādējādi tiesiska interese stāties no aizdevuma līguma izrietošajās attiecībās bijusi /pers. F/, kurš, izmantojot, ka /pers. D/, nespējot saprast savas rīcības nozīmi un sekas, nav sapratusi, kādu dokumentu paraksta, izmantojot viņam izsniegto pilnvaru, saņēmis atbildētājas vārdā aizdevumu, ieķīlājis atbildētājai piederošo dzīvokli, veicis aizdevuma atmaksu atbildētājas vārdā no saviem līdzekļiem vairāk kā septiņus gadus kopš tā izsniegšanas.

Apelācijas sūdzībā, atsaucoties uz /pers. N/ un /pers. O/ liecībām norādīts, ka spriedumā nepareizi nav atzīts, ka pēc 2004.gada 17.augusta /pers. D/ sākās gara darbības traucējumi, kuru rezultātā 2006.gada 17.oktobrī /pers. D/, neapzinoties savas rīcības nozīmi un sekas, izsniedza pilnvaru /pers. F/ rīkoties viņas vārdā, tai skaitā, parakstīt aizdevuma un hipotēkas līgumu.

Neskatoties uz to, ka liecinieku /pers. N/ un /pers. O/ liecības ir pretrunā ar ekspertīzē sniegtajām atbildēm uz jautājumiem, pirmās instances tiesa nav apšaubījusi VSIA „Rīgas psihiatrijas un narkoloģijas centra" 2017.gada 20.jūlija ambulatorās tiesu psihiatriskās ekspertīzes atzinumā norādīto, ka /pers. D/ spēja saprast savas darbības nozīmi, vadīt savu darbību, izprast tiesiskās sekas, slēdzot apstrīdēto darījumu 2006.gada 17.oktobrī pie Rīgas apgabaltiesas zvērinātas notāres Argitas Gustafssones, noformējot pilnvaru /pers. F/ rīkoties viņas vārdā, t.sk., parakstīt vienošanās starp jebkurām Latvijas Republikas kredītiestādēm, aizdevuma, galvojuma, ķīlas, hipotēkas, darījuma konta līgumus un to grozījumus, jebkurā Latvijas Republikas kredītiestādē, saņemt aizdevumus un parakstīt nostiprinājuma lūgumus zemesgrāmatas nodaļai.

Turklāt pirmās instances tiesa secinājusi, ka ne atbildētājas pilnvarotais pārstāvis /pers. E/, ne liecinieces /pers. N/ un /pers. O/ nevarēja norādīt konkrētu laika periodu, kad tieši atbildētāja veselības stāvokļa dēļ nevarēja saprast savas rīcības nozīmi un sekas un vadīt savu rīcību. Savukārt /pers. D/rīcībspēja ir ierobežota tikai ar Rīgas pilsētas Zemgales priekšpilsētas tiesas 2015.gada 17.septembra spriedumu.

Civillikuma 1409.pants, uz kuru pamatota pretprasība, neraksturo darījuma dalībnieku no rīcībspējas viedokļa, tas regulē darījuma spēkā esības jautājumus. Rīcībspēja ir vispārīgs personas statusu raksturojošs faktors, kura pamatā ir pieņēmums, ka pilngadīgas, ar garīgām slimībām neslimojošas personas spēj darījumos adekvāti izpaust savu gribu. Taču rīcībspējīgām personām var būt tādi īslaicīgi apziņas un gribas traucējumi, ar kuriem nevar nerēķināties (*skat. Latvijas Republikas Civillikuma komentāri. Ceturtā daļa. Saistību tiesības. Autoru kolektīvs prof. K.Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā.-Rīga:Mans Īpašums,2000,24.lpp.).*

Atbilstoši Civilprocesa likuma 97.panta otrajai daļai, *nekādiem pierādījumiem nav iepriekš noteikta spēka, kas saistītu tiesu.*

Pirmās instances tiesa pretprasības noraidīšanu galvenokārt pamatojusi ar ekspertu atzinumā konstatētajiem secinājumiem, kur, iztrūkstot medicīniskiem datiem par atbildētājas vēršanos ārstniecības iestādēs 2006.gadā, secināts, ka uz 2006.gada 17.oktobri atbildētājai nebija gara darbības vai kādi citi psihiski vai uzvedības traucējumi.

Apelācijas instances tiesai nav pamata neticēt atbildētājas pārstāvja /pers. E/ paskaidrojumiem un atbildētājas meitas /pers. N/ liecībām par to, ka /pers. D/ garīgas dabas traucējumi bijuši vairākus gadus pirms viņa tika aizvesta pirmo reizi uz slimnīcu Tvaika ielā, Rīgā, ka sākotnēji domājuši, ka slimība, ar to saistītie atmiņas traucējumi pāries, ka sākotnēji veikta anonīma ārstēšana pret alkoholismu un tā sekām, ka māte ārstējusies narkoloģiskajā slimnīcā kuras vairs nav, kā rezultātā medicīniskā dokumentācija par šo periodu nav pieejama.

Šīs liecības papildināja arī liecinieces /pers. O/ liecības par atbildētājas uzvedību 2005.gadā, atmiņas traucējumiem, neadekvātu rīcību attiecībā uz ēdiena gatavošanu.

No liecinieču liecībām un atbildētājas pārstāvja /pers. E/ paskaidrojumiem secināms, ka gara darbības traucējumu (nespējot saprast savas rīcības nozīmi) cēloņi ir uzsāktā pārmērīga alkohola lietošana pēc tēva nāves 2004.gadā, kas izraisīja atmiņas un veselības traucējumus un vēlāk bija par pamatu invaliditātes noteikšanai un rīcībspējas ierobežošanai ar tiesas spriedumu.

Saskaņā ar Civillikuma 1405.pantu (redakcijā, kas bija spēkā līdz 2012.gada 31.decembrim) *lai darījumam būtu tiesīgs spēks, ir vajadzīgs, lai tā dalībniekiem būtu tiesību spēja un rīcības spēja; darījumi, ko taisījušas tiesību vai rīcības nespējīgas personas, nav spēkā.*

Civillikuma komentāros norādīts, ka rīcībspēja ir spēja ar savām darbībām iegūt tiesības un uzņemties pienākumus. Tās priekšnoteikums ir gribas briedums, kas pēc likuma iestājas ar noteikta vecuma sasniegšanu, un arī noteikts veselības stāvoklis, saprātīga izturēšanās (sk.1408.,1409.p.) (*skat. Latvijas Republikas Civillikuma komentāri. Ceturtā daļa. Saistību tiesības. Autoru kolektīvs prof. K.Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā.-Rīga:Mans Īpašums,2000,20.lpp.).*

Tādējādi, vērtējot liecinieču liecības kopsakarā ar lietā iesniegtiem pierādījumiem par aizdevuma saņemšanu un aizdevuma atmaksu, apelācijas instances tiesa atzīst, ka /pers. D/ 2006.gada 17.oktobrī, kad pie zvērinātas notāres Argitas Gustafssones izsniedza pilnvaru /pers. F/ kārtot visus jautājumus, kas saistīti ar dzīvokļa īpašumu Nr./numurs/, kas atrodas /adrese/, nespēja saprast savas rīcības nozīmi un sekas, kādas var radīt izsniegtā pilnvara.

Līdz ar to pretprasība ir apmierināma, atzīstot, ka /pers. D/ sava veselības stāvokļa dēļ 2006.gada 17.oktobrī, kad tika noformēta pilnvara /pers. F/ rīkoties atbildētājas vārdā, tai skaitā, parakstīt aizdevuma un hipotēkas līgumus, gara darbības traucējumu dēļ nespēja saprast savas rīcības nozīmi un sekas.

Tādējādi atzīstama par spēkā neesošu no tās parakstīšanas brīža 2006.gada 17.oktobrī pie zvērinātas notāres Argitas Gustafsones noformētā pilnvara, ierežistrēta aktu un apliecinājumu reģistrā ar Nr./numurs/, saskaņā ar kuru /pers. D/ pilnvaro /pers. F/ rīkoties viņas vārdā, tai skaitā, parakstīt

aizdevuma un hipotēkas līgumus, kā arī atzīstams par spēkā neesošu no tā parakstīšanas brīža 2006.gada 31.oktobrī starp /pers. D/, kuras vārdā uz 2006.gada 17.oktobrī izsniegtās pilnvaras pamata rīkojās /pers. F/, kā aizņēmēju no vienas puses un ASV bezpeļņas korporāciju „Baltijas – Amerikas Uzņēmējdarbības fonds" kā aizdevēju no otras puses noslēgtais aizdevuma līgums Nr.EMR-3571 (ar hipotēku), kā arī dzēšams ieraksts attiecīgajā zemesgrāmatas nodalījumā par hipotēkas nostiprināšanu uz iepriekš minētā līguma pamata uz /pers. D/ piederošo nekustamo īpašumu /adrese/ (iepriekšējā adrese /adrese/).

Apmierinot pretprasību, pilnībā noraidāma prasītājas prasība pret /pers. D/ par parāda piedziņu, kas izriet no 2006.gada 31.oktobrī noslēgtā aizdevuma līguma.

Iesniedzot prasības pieteikumu, prasītāja samaksājusi valsts nodevu 874,39 EUR (lietas 1.sējuma 4.lapa) un ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 16,83 EUR (lietas 1.sējuma 5., 96., 87., 208.lapa).

Civilprocesa likuma 44.[1] panta pirmā un otrā daļa noteic, ka izdevumi par valsts nodrošināto juridisko palīdzību ir izdevumi par valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības sniegšanu; ar valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības sniegšanu saistītie atlīdzināmie izdevumi. Izdevumus par valsts nodrošināto juridisko palīdzību tiesa, taisot nolēmumu, piedzen atbilstoši šā likuma 42.pantā minētajiem nosacījumiem.

No Juridiskās palīdzības administrācijas sistēmas uzziņas redzams, ka izdevumi par sniegto juridisko palīdzību atbildētājai sastāda 513,69 EUR (lietas 2.sējuma 71.lapa).

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 42.panta otro daļu, *ja prasību noraida, atstāj bez izskatīšanas vai ja prasītājs atsakās no prasības, tiesas izdevumi, kas nav samaksāti iepriekš, piespriežami no prasītāja valsts ienākumos.*

Tādējādi no prasītājas valsts ienākumos piedzenami ar lietas vešanu saistītie izdevumi par valsts nodrošināto juridisko palīdzību 513,69 EUR.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 39.panta pirmās daļas 5.punktam, no prasītājas par labu valstij piedzenami iepriekš nesamaksātie izdevumi par tiesas pavēstu un citu tiesas dokumentu piegādāšanu un izsniegšanu. Kopējo pasta izdevumu apmērs pirmās instances tiesā ir 16,83 EUR, apelācijas instances tiesā 3,92 EUR, kopā 20,72 EUR, kas apstiprinās ar uzziņu par ar lietas izskatīšanu saistītajiem izdevumiem (lietas 1.sējuma 2.lapa), izdrukām no Tiesu informatīvās sistēmas (lietas 2.sējuma 47., 63.lapa) un sarakstu par vairumā nodotajiem vienkāršajiem sūtījumiem (lietas 2.sējuma 49.-50.lapa). Prasītāja samaksājusi ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 16,83 EUR (lietas 1.sējuma 5., 96., 87., 208.lapa). Līdz ar to no prasītājas valsts labā piedzenamā summa sastāda 3,92 EUR (16,83+3,92-16,83).

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz norādīto un saskaņā ar Civilprocesa likuma 432., 433., 434.pantu, Zemgales apgabaltiesa

n o s p r i e d a

AS „SEB banka" prasību pret /pers. D/ par parāda piedziņu noraidīt pilnīgi.

/pers. D/ pretprasību pret AS „SEB banka" par aizdevuma līguma (ar hipotēku) atzīšanu par spēkā neesošu apmierināt.

Atzīt, ka /pers. D/ 2006.gada 17.oktobrī gara darbības traucējumu dēļ, pilnvarojot /pers. F/ rīkoties savā vārdā, tai skaitā, parakstīt aizdevuma un hipotēkas līgumus, nespēja saprast savas rīcības nozīmi un sekas.

Atzīt par spēkā neesošu no tās parakstīšanas brīža 2006.gada 17.oktobrī pie zvērinātas notāres Argitas Gustafssones noformēto pilnvaru, iereģistrētu aktu un apliecinājumu reģistrā ar Nr./numurs/, saskaņā ar kuru /pers. D/ pilnvaroja /pers. F/ rīkoties viņas vārdā, tai skaitā, parakstīt aizdevuma un hipotēkas līgumus.

Atzīt par spēkā neesošu no tā parakstīšanas brīža 2006.gada 31.oktobrī starp /pers. D/, kuras vārdā uz 2006.gada 17.oktobrī izsniegtās pilnvaras pamata rīkojās /pers. F/, kā aizņēmēju no vienas puses un ASV bezpeļņas korporāciju „Baltijas – Amerikas Uzņēmējdarbības fonds" kā aizdevēju no otras puses noslēgto aizdevuma līgumu Nr.EMR-3571(ar hipotēku) par 20 000 EUR aizdevumu /pers. D/.

Dzēst ierakstu Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas zemesgrāmatas nodalījumā Nr./numurs/par hipotēkas nostiprināšanu uz /pers. D/ piederošo nekustamo īpašumu /adrese/ (iepriekšējā adrese /adrese/).

AS „SEB banka" prasību pret /pers. D/ par parāda 18 210,66 EUR, kas izriet no 2006.gada 31.oktobra aizdevuma līguma EMR-3571 (ar hipotēku) un sastāv no pamatsummas 18 083,53 EUR, līgumsoda 6,57 EUR un likumiskajiem nokavējuma procentiem 120,56 EUR piedziņu noraidīt pilnīgi.

Piedzīt no AS „SEB banka" par labu valstij izdevumus par tiesas dokumentu piegādi un izsniegšanu 3,92 EUR (trīs *euro* 92 centi).

Izdevumu par tiesas dokumentu piegādi un izsniegšanu 3,92 EUR samaksa veicama: saņēmējs Tiesu administrācija, konts Nr.LV51TREL2190458019000, reģistrācijas Nr.90001672316, saņēmēja banka: Valsts kase, kods TRELLV22, iemaksas mērķis: EKK 21499, ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi civillietā Nr.C31338014.

Piedzīt no AS „SEB banka" valsts ienākumos ar lietas vešanu saistītos izdevumus par valsts nodrošināto juridisko palīdzību 513,69 EUR (pieci simti trīspadsmit *euro* 69 centi).

Maksājuma rekvizīti izdevumu par valsts nodrošināto juridisko palīdzību apmaksai ir šādi: saņēmēja banka -Valsts kase, reģistrācijas Nr. - 90000050138, konta Nr. - LV68TREL1060001239300, kods – TRELLV 22, mērķis - juridiskā palīdzība civillietā Nr.C31338014, fiziskās personas vārds, uzvārds, personas kods.

Noteikt AS „SEB banka" termiņu sprieduma labprātīgai izpildei 10 dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Spriedumu var pārsūdzēt trīsdesmit dienu laikā kasācijas kārtībā Latvijas Republikas Augstākajā tiesā Civilprocesa likuma 451., 452.pantā paredzētajos gadījumos, iesniedzot kasācijas sūdzību Zemgales apgabaltiesas Aizkraukles tiesu namā un iemaksājot drošības naudu 300 EUR apmērā.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese I.Skudra
Tiesneši S.Maršāne
V.Sprudzāns